

Η καταπολέμηση της διαφθοράς βασικός στόχος των τραπεζών

*Εκδήλωση
Παρασκευή 14 Δεκεμβρίου 2007
Αμφιθέατρο Μεγάρων «Θεόδωρος Β. Καρατζάς»*

Διοργάνωση
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΕΛΛΑΣ

Χορηγοί επικοινωνίας: ΤΟ ΒΗΜΑ - ΑΘΗΝΑ 9,84 - ΕΞΠΡΕΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- 14:00-14:30 Προσέλευση - Καφές
- 14:30-14:40 Χαιρετισμός
Τάκης Αράπογλου, Πρόεδρος, Ελληνική Ένωση Τραπεζών
- 14:40-14:50 Χαιρετισμός
Κώστας Μπακούρης, Πρόεδρος, Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς
- 14:50-15:00 Χαιρετισμός
Γιώργος Αλογοσκούφης, Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Συντονιστής: Χρήστος Κώνστας, Οικονομικός Συντάκτης

- 15:00-15:15 Ο ρόλος του Wolfsberg Group για την αντιμετώπιση της διαφθοράς
Daniel Abodunrin, Citigroup Global Consumer Group EMEA Deputy Compliance Director
- 15:15-15:30 Μέτρα για την πρόληψη της διαφθοράς στο εσωτερικό των τραπεζών
*Γεώργιος Πάσχας, Γενικός Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου και Επιθεώρησης,
Εθνική Τράπεζα*
- 15:30-15:45 Αποτροπή χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για πράξεις διαφθοράς
*Παναγιώτης Κυριακόπουλος, Διεθνής Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος,
Τράπεζα της Ελλάδος*
- 15:45-16:00 Πολυμερής συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων –
Η προσέγγιση της επιτυχούς αντιμετώπισης της διαφθοράς
Λεάνδρος Ρακιντζής, Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης
- 16:00-16:45 Ερωτήσεις
- 16:45-17:00 Συμπεράσματα
Χρήστος Γκόρτσος, Γενικός Γραμματέας, Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Μέτρα για την πρόληψη της διαφθοράς στο εσωτερικό των τραπεζών*

ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ

Γενικού Επιθεωρητή Ομίλου Εθνικής Τράπεζας

1. Εισαγωγή

Η διαφθορά είναι ένα φαινόμενο που απασχολεί σήμερα και ίσως περισσότερο παρά ποτέ κράτη-κρατικούς οργανισμούς, επιχειρήσεις πάσης φύσεως δραστηριότητας και ιδιαίτερα τα πιστωτικά ιδρύματα λόγω της πολυπλοκότητας των εργασιών τους.

Τα αποτελέσματα πρόσφατων ερευνών για τη διαφθορά προβληματίζουν: Με βάση τα στοιχεία της τελευταίας έκθεσης της Ένωσης Πιστοποιημένων Ερευνητών Απατών των ΗΠΑ (ACFE), οι ζημιές από απάτες κατά το έτος 2006 εκτιμήθηκε ότι θα ανέλθουν στο 5% των ετήσιων εσόδων των αμερικανικών επιχειρήσεων και οργανισμών.

Πρόσθετα, ενώ η συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων αφορούσε ιδιοποίηση περιουσιακών στοιχείων (κλοπές, υπεξαίρεση), οι πιο ζημιογόνες και καθοριστικές για την παράπερα επιβίωση των επιχειρήσεων που έπεσαν θύματα διαφθοράς περιπτώσεις αφορούν την παραποίηση και δημοσιοποίηση ψευδών και ανακριβών λογιστικών στοιχείων.

Το μέγεθος της διαφθοράς αναδεικνύεται επίσης και από πρόσφατη έρευνα της PriceWaterhouseCoopers σε δείγμα 5.400 επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε 40 χώρες. Το ήμισυ περίπου των επιχειρήσεων, που συμμετείχε στην έρευνα, έπεσε θύμα διαφθοράς, ενώ το μέσο κόστος των άμεσων ζημιών που υπέστησαν ανά επιχείρηση αυξήθηκε κατά 40% περίπου σε σχέση με το 2005, φθάνοντας τα 2,4 εκατ. δολάρια από 1,7 εκατ. δολάρια.

*Ομιλία που εκφωνήθηκε στην εκδήλωση.

Το σημείο, ωστόσο, στο οποίο πρέπει να δώσουμε βαρύτητα, είναι η σημαντική αυξητική τάση των ζημιών, παρά τα μεγέθη των ζημιών από περιπτώσεις διαφθοράς, αφού, όπως γίνεται παραδεκτό και από την ίδια την έρευνα, στην πραγματικότητα τα μεγέθη είναι πολύ μεγαλύτερα (υποεκτίμηση περιπτώσεων - μη υπολογισμός εξόδων διεκπεραίωσης των υποθέσεων κ.λπ.).

2. Μορφές διαφθοράς/απάτης

Η διαφθορά στον τραπεζικό χώρο εμφανίζεται με ποικίλες μορφές. Οικονομικά εγκλήματα, όπως η υπεξαίρεση/κατάχρηση κεφαλαίων, η αλλοίωση/πλαστογράφηση εγγράφων και οικονομικών καταστάσεων, η απάτη μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή ή μέσω διαδικτύου, ο εκβιασμός και η δωροδοκία, η απόκρυψη γεγονότων, καθώς και η παραβίαση της νομοθεσίας και του κανονιστικού πλαισίου είναι κάποιες από αυτές. Άλλες σοβαρές μορφές εγκληματικών πράξεων σχετίζονται με την αποδοχή/διάθεση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, την παραβίαση του απορρήτου και την εκμετάλλευση ευαίσθητων και εμπιστευτικών δεδομένων για ίδιο όφελος.

Σημαντικό μέρος της διαφθοράς στον τραπεζικό χώρο σχετίζεται και με παραβατικές ενέργειες της πελατείας ή τη δράση οργανωμένων κακοποιών. Η προσκόμιση πλαστών δικαιολογητικών, οι απόπειρες υποκλοπής στοιχείων των πελατών του e-banking ή αντικανονικών αναλήψεων μέσω ΑΤΜ είναι συνηθισμένα κρούσματα.

Έχει αποδειχθεί ότι για να διαπραχθεί απάτη ή παραβατική ενέργεια σε έναν οργανισμό πρέπει να συντρέχουν τρεις βασικές προϋποθέσεις (αποκαλούνται και 3C):

- (α) *Κίνητρα – Συνθήκες (Conditions)*: που αφορούν είτε στις υπερβολικές προσωπικές ανάγκες ή και σε υπέρμετρες φιλοδοξίες των υπαλλήλων/στελεχών του οργανισμού, είτε στις υπερβολικές πιέσεις που αυτοί δέχονται για την επίτευξη των στόχων.
- (β) *Δομές – Δυνατότητες (Corporate structure)*: που αφορούν στην ανεπάρκεια των δομών και των ελεγκτικών μηχανισμών του οργανισμού για να αποτρέψουν και να εντοπίσουν τις αντικανονικές ενέργειες.
- (γ) *Χαρακτήρας – Επιλογές (Character)*: που αφορούν στην προσδοκία του υπαλλήλου που ακολουθεί μη αποδεκτές πρακτικές, ότι οι ενέργειές του δε θα αποκαλυφθούν ποτέ ή αν ανακαλυφθούν θα είναι δυνατόν να εκλογικευτούν.

3. Κύριοι μηχανισμοί πρόληψης διαφθοράς/απάτης

Ποια είναι όμως τα κύρια εργαλεία που έχει στη διάθεσή του ο τραπεζικός οργανισμός και ο κάθε οργανισμός για τη διαχείριση του κινδύνου της διαφθοράς/απάτης προκειμένου να έχει τις λιγότερες απώλειες;

Το πνεύμα καταπολέμησης της απάτης και διαφθοράς ξεκινάει από την κορυφή της ιεραρχίας – όχι μόνο με την έκδοση τυπικών «οδηγιών» ή άλλων μνηυμάτων αλλά και με την προσωπική στάση των ανώτατων στελεχών του Ομίλου. Όσο αυστηρές κι αν είναι οι οδηγίες των εποπτικών αρχών και όσο και αν επενδύσει ένας οργανισμός σε σύγχρονα συστήματα ασφάλειας και ελεγκτικούς μηχανισμούς, αν η κουλτούρα βάσει της οποίας κυβερνάται ο οργανισμός δεν διέπεται από αδιαπραγμάτευτες αξίες, ο κίνδυνος της διαφθοράς/απάτης παραμένει και μπορεί να οδηγήσει στην καταστροφή τον κάθε οργανισμό.

Τα κύρια εργαλεία που μπορεί να χρησιμοποιήσει το πιστωτικό ίδρυμα για την αντιμετώπιση/αποφυγή της διαφθοράς και της απάτης είναι:

- (α) Η ύπαρξη κώδικα δεοντολογίας και συμπεριφοράς – εκεί ο οργανισμός θέτει το πλαίσιο των αξιών βάσει των οποίων «συμπεριφέρεται» η επιχείρηση εξωτερικά και εσωτερικά (διαφάνεια, ευθύνη, αμεροληψία, τιμότητα και αξιοπιστία).
- (β) Η πολιτική αντιμετώπισης απατών – εκεί ο οργανισμός ορίζει τη στάση του έναντι όλων των ενεργειών απάτης και διαφθοράς που επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία του, τα οικονομικά αποτελέσματα και άλλα συμφέροντά του και προβλέπει κυρώσεις για τους παραβάτες, οι οποίες πρέπει να τηρούνται με συνέπεια.
- (γ) Επαρκή συστήματα και δομές διαχείρισης κινδύνων και αντιμετώπισης απατών, βάσει των οποίων θεσπίζονται οι διαδικασίες και διαμορφώνονται οι ρόλοι και οι ευθύνες των στελεχών, καθώς και η παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης στο προσωπικό.
- (δ) Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και η αποτελεσματική λειτουργία των Μονάδων Επιθεώρησης και Κανονιστικής Συμμόρφωσης. Η Μονάδα Επιθεώρησης έχει προεξέχοντα ρόλο στην αντιμετώπιση/αποφυγή της διαφθοράς, αφού στόχος της είναι η ανεξάρτητη αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (δηλαδή του συνόλου των μέτρων που έχουν ληφθεί) για τη διαχείριση του κινδύνου της απάτης και της διαφθοράς που αντιμετωπίζει ο οργανισμός, και η γνωμοδότηση ως προς την επάρκεια και εύρυθμη λειτουργία των μέτρων που έχουν ληφθεί από την Εταιρεία. Η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση/αποφυγή της διαφθοράς, αφού στόχο έχει τη διασφάλιση της τήρησης των Νόμων και Εποπτικών Οδηγιών.

4. Επίλογος

Αυτό που πρέπει να γίνει σαφές είναι ότι όλα τα παραπάνω μέτρα βοηθούν να περιοριστούν οι ζημιές από τη διαφθορά. Δεν είναι όμως ικανά να αποτρέψουν την κατάρρευση μιας επιχείρησης ή ενός πιστωτικού ιδρύματος, εάν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- Μέτοχοι που πιέζουν για αποδόσεις που δεν συνάδουν με τη δραστηριότητα του οργανισμού (ή πιστωτικού ιδρύματος)
- Ενδοτικό management
- Διοικητικά Συμβούλια με ελλιπή γνώση για τους κίνδυνους που αναλαμβάνει ο οργανισμός (ή το πιστωτικό ίδρυμα)
- Εξωτερικός έλεγχος που, για να διατηρήσει τον έλεγχο μιας εταιρείας, διενεργεί πληθμελείς ελέγχους
- Αναλυτές που αναλύουν κατά το δοκούν
- Επιτροπή Ελέγχου με ακατάλληλη σύνθεση και επιλήσιμα μέλη για την αποστολή που πρέπει να εκτελέσουν
- Χαμηλής ποιότητας Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου/Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου και Επιθεώρησης/Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω το πλέον αποτελεσματικό μέτρο είναι η ύπαρξη εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία όμως έχει το πρόθεμα **ηθική**. Η ηθική διακυβέρνηση δεν είναι μόνο εργαλείο αντιμετώπισης των απατών και της διαφθοράς που αντιμετωπίζει ο οργανισμός, αλλά και βέλτιστη πρακτική που επιβραβεύεται μεσοπρόθεσμα από τους μετόχους της επιχείρησης.

Στην ίδια κατεύθυνση (δηλαδή τον περιορισμό της διαφθοράς) μπορούν να συμβάλλουν εξίσου και οι εποπτικές αρχές, ιδίως όταν ασκούν αποτελεσματικούς ελέγχους στην τήρηση των κανόνων που οι ίδιες έχουν θεσπίσει.

Κλείνοντας, επικροτώ τις προσπάθειες τόσο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών όσο και της Διεθνούς Διαφάνειας και του Wolfsberg Group, που σίγουρα συμβάλλουν με τον τρόπο τους στον περιορισμό του δυσάρεστου κοινωνικού φαινομένου της διαφθοράς.

Πολυμερής συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων - Η προσέγγιση της επιτυχούς αντιμετώπισης της διαφθοράς*

ΤΟΥ **ΛΕΑΝΔΡΟΥ ΡΑΚΙΝΤΖΗ**

Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης

Ευχαριστώ την Ελληνική Ένωση Τραπεζών και τη Διεθνή Διαφάνεια Ελλάς για την πρόσκλησή τους να μιλήσω στη σημερινή ημερίδα και τους συγχαίρω για την πρωτοβουλία τους. Τα δε συμπεράσματα του συνεδρίου ασφαλώς θα βοηθήσουν στην καταπολέμηση της διαφθοράς τόσο στον ιδιωτικό τομέα, που ενδιαφέρει τις τράπεζες, αλλά και στο δημόσιο τομέα που με αφορά, διότι δημόσιος και ιδιωτικός τομέας – κυρίως στην Ελλάδα – είναι τόσο συνδεδεμένοι μεταξύ τους και αλληλοεπηρεαζόμενοι ώστε η διαφθορά διοχετεύεται σαν να είναι συγκοινωνούντα δοχεία, από τον έναν τομέα στον άλλο.

Ο ρόλος του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης είναι η καταπολέμηση της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από το ν. 3074/2002, δηλαδή από τη Δημόσια Διοίκηση, τα ΝΠΔΔ, τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού, τις επιχειρήσεις τους, τα κρατικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, εκτός από τις ανώνυμες εταιρείες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

Η διαφθορά στο δημόσιο τομέα, ειδικότερη μορφή της οποίας είναι η διαπλοκή, συνίσταται στην επιρροή παράνομων συμφερόντων στις κρατικές λειτουργίες τόσο κατά το στάδιο της απόφασης, όσο και κατά το στάδιο της εκτέλεσης, με οικονομικό όφελος υπέρ των παράνομων συμφερόντων και ζημία του ευρύτερου δημόσιου τομέα και κατ' επέκταση του ιδιωτικού τομέα. Εκτός όμως από την οικονομική ζημία η διαφθορά δημιουργεί διάχυτη δυσλειτουργία του κράτους και γραφειοκρατική αναποτελεσματικότητα του κρατικού μη-

*Ομιλία που εκφωνήθηκε στην εκδήλωση.

χανισμού, που επιτείνει τα φαινόμενα κακοδιοίκησης και αδιαφάνειας των κρατικών λειτουργιών, τα οποία όμως οφείλονται και σε άλλες αιτίες, όπως μη αξιοκρατική, αλλά με πλάγια μέσα επιλογή του προσωπικού των δημόσιων υπηρεσιών, ανεπαρκής εκπαίδευση αυτού, επιλογή διευθυντικών στελεχών με κριτήρια μη αξιοκρατικά, αλλά πολιτικά και κυρίως η εκ μέρους των περισσότερων των υπαλλήλων αδιαφορία για την εκτέλεση του υπαλληλικού καθήκοντος.

Η διαπλοκή ασκείται κατά ένα μέρος από τα οικονομικά συμφέροντα που ελέγχουν τα μέσα ενημέρωσης και ταυτόχρονα αναλαμβάνουν δημόσια έργα ή προμήθειες του Δημοσίου, ή από οικονομικά συμφέροντα που δεν ελέγχουν μεν μέσα ενημέρωσης, αλλά αναπτύσσουν σχέσεις με πολιτικούς, τους οποίους χρηματοδοτούν. Με το πολιτικό λοιπόν χρήμα γίνεται μεγάλης εκτάσεως διαπλοκή και συνεπώς για την πλήρη διαφάνεια στις κρατικές προμήθειες και τα δημόσια έργα πρέπει να θεσμοθετηθούν επαρκή μέτρα ελέγχου, που ο πολιτικός κόσμος για την περιφρούρηση της αξιοπιστίας του θα πρέπει να αποδεχθεί.

Υπάρχουν πολυάριθμες μορφές και ευκαιρίες για διαφθορά, ανάλογα με το πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται, αλλά ο επικρατέστερος τομέας κυρίως λόγω μεγέθους είναι των δημόσιων προμηθειών, στις οποίες περιλαμβάνονται και τα δημόσια έργα. Το φαινόμενο δεν είναι νέο. Είναι παγκόσμιο και έχει επίπτωση στην παγκόσμια οικονομία, ιδιαίτερα στους λαούς των υπό ανάπτυξη χωρών. Εμφανίζεται σε όλους τους τομείς των δημόσιων προμηθειών, ιδιαίτερα όμως στην προμήθεια εξοπλισμών και στα δημόσια έργα και αποτελεί κλασικό παράδειγμα αλληλοσύνδεσης και αλληλεπίδρασης του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα. Το πρόβλημα όμως με την καταπολέμηση της διαφθοράς είναι ότι αποκαλύπτεται πάρα πολύ δύσκολα, γιατί κανένα από τα εμπλεκόμενα μέρη δεν είναι διατεθειμένο να προβεί σε αποκαλύψεις, προς αποφυγή βεβαίως και των ιδίων ευθυνών, αλλά πολλές φορές υπάρχει κρατική κάλυψη και εν πάση περιπτώσει απροθυμία των αρμοδίων οργάνων για συνεργασία παρά τις σχετικές διεθνείς συνθήκες. Αν μόνο δύο μέρη (καταναλωτής και προμηθευτής) συμβάλλονταν, δεν θα είχαμε τόσες πολλές και εκτεταμένες περιπτώσεις διαφθοράς, αλλά αυτό συμβαίνει όταν παρεμβάλλεται τρίτο πρόσωπο, κυρίως υπό τη μορφή off-shore εταιρειών ή όταν ο αγοραστής δεν είναι ο τελικός καταναλωτής.

Στο σημείο αυτό πρέπει να παρατηρήσω και τη συμμετοχή των τραπεζών κυρίως στις διεθνείς συναλλαγές, που με το απόρρητο των καταθέσεων ή τη μη εφαρμογή των διατάξεων περί ξεπλύματος βρώμικου χρήματος διευκολύνουν ή συγκαλύπτουν τη διαφθορά. Τι είναι όμως δημόσια προμήθεια; Κατά βάση είναι μία εμπορική πράξη, που διέπεται από όλους τους κανόνες της εμπορικής πράξης, αλλά η ειδοποιός της διαφορά είναι ότι λαμβάνει χώρα μέσα σε ένα πολιτικό σύστημα. Συνεπώς το είδος και η φύση του πολιτικού συστήματος και των προσώπων που το στελεχώνουν έχει ουσιώδη επιρροή σε όλα τα στάδια αναθέσεως των

κρατικών προμηθειών και των φαινομένων διαφθοράς και χωρίς τη συνεργασία του πολιτικού συστήματος δεν θα είχαμε τα φαινόμενα αυτά. Πολλές φορές όμως η ανάθεση των δημόσιων προμηθειών στους επιτίδειους λόγω της διαφθοράς των αξιωματούχων που αποφασίζουν, δεν μπορεί να αποφευχθεί παρά την ισχυρή αντίθετη πολιτική βούληση, διότι δεν υπάρχει επαρκής τεχνογνωσία για την παρεμπόδιση των μεθοδεύσεων κατά την ανάθεση των δημόσιων προμηθειών. Συνεπώς απαιτείται ταυτόχρονη πολιτική βούληση και τεχνογνωσία για να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την καταπολέμηση της διαφθοράς στις δημόσιες προμήθειες.

Η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών πρέπει να βασίζεται στις εξής αρχές:

- α) πρέπει να μελετηθεί και θεοπιστεί το κατάλληλο σύστημα ελέγχου των δημόσιων προμηθειών,
- β) να αξιολογηθούν τα υπάρχοντα συστήματα ελέγχου των προμηθειών από την άποψη του οφέλους και του κόστους,
- γ) να ενισχυθούν τα αδύνατα σημεία του λογιστικού και του συστήματος ελέγχου των δημόσιων προμηθειών και
- δ) να γίνει ανταλλαγή τεχνογνωσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς με άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές οικονομίες που αντιμετώπισαν παρόμοιας φύσεως προβλήματα.

Εξάλλου η κατανόηση των αιτίων της διαφθοράς θα βοηθήσει στην κινητοποίηση των πολιτών όλων των κοινωνικών τάξεων για τη λύση του προβλήματος με πράξεις και όχι με λόγια. Υπάρχουν μερικοί γενικοί κανόνες που λειτουργούν για τη διαφθορά και διαπλοκή στις δημόσιες προμήθειες όπως:

- α) η έλλειψη κατάλληλων μηχανισμών για τον ακριβή έλεγχο των δημόσιων προμηθειών, που συνήθως είναι η απουσία δημόσιων κανονιστικών υπηρεσιών, αόριστες ή επάλληλες αρμοδιότητες, γραφειοκρατικά εμπόδια, χαμηλής ποιότητας μηχανισμοί και ακόμη κανόνες που θεοπίστηκαν ad hoc για να επιτρέψουν διεφθαρμένη συμπεριφορά,
- β) η ανέλεγκτη εξουσία που παρέχεται στους αρμόδιους για να αποφασίζουν και να εκτελούν δημόσιες προμήθειες την οποία ασκούν χωρίς διάκριση και λογικούς περιορισμούς με μόνη την επίκληση της πολιτικής βούλησης,
- γ) η έλλειψη διαφάνειας, δηλαδή απουσία κανόνων ή μη εφαρμογή αυτών, ώστε οι πολίτες και οι ΜΚΟ να μη μπορούν να αποκτήσουν πληροφορίες για να τις χρησιμοποιήσουν για τον έλεγχο των κρατικών προμηθειών,

- δ) η έλλειψη προληπτικού ελέγχου και η βραδύτητα του κατασταλτικού ελέγχου π.χ. στην Ελλάδα το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τις προ 7ετίας δαπάνες,
- ε) βραδύτητα περί την απονομή της δικαιοσύνης και εν πολλοίς ανεπάρκεια των Δικαστηρίων, κυρίως στα οικονομικά εγκλήματα, να επιβάλλουν το νόμο, όπως και σε μεγάλο βαθμό πειθαρχική ατιμωρησία των δημοσίων υπαλλήλων, που έχει δημιουργήσει στους παρανομούντες αίσθημα ασυδοσίας.

Σύμφωνα με τον ορισμό που έδωσε η Διεθνής Τράπεζα, διαφθορά είναι η κατάχρηση δημοσίου αξιώματος για ιδιωτικό όφελος, το οποίο μπορεί να είναι με τη μορφή χρήματος ή εύνοιας για την οικογένεια ή φίλους ή προς όφελος ομάδας συμφερόντων όπως πολιτικού κόμματος για να αποκτήσει ή να διατηρήσει εξουσία. Η συμπεριφορά αυτή των προσώπων που διαχειρίζονται τις δημόσιες προμήθειες συχνά επιφέρει οικονομικές απώλειες στη δημόσια οικονομία και κατ' επέκταση στους πολίτες και έτσι πολλοί χάνουν για χάρη των ολίγων. Αφού η διαφθορά είναι γενικά μία οικονομική πράξη μπορούμε να τη δούμε μέσα από το μηχανισμό προσφοράς και ζήτησης,

Η διαφθορά από μέρους της προσφοράς προέρχεται από προμηθευτές του Δημοσίου ή εργολάβους δημοσίων έργων που προσπαθούν να δωροδοκήσουν ή να διαφθείρουν κυβερνητικούς αξιωματούχους πρόθυμους να επωφεληθούν της ευκαιρίας και από μέρους της ζήτησης από κυβερνητικούς παράγοντες που αναζητούν οικονομικά οφέλη. Τα κέρδη αυτά μπορεί να είναι ατομικός πλουτισμός του παράγοντα ή διατήρηση της πολιτικής θέσεως ή κόμματος με όρους μη αποδεκτούς δημόσια. Επίσης χρησιμοποιούμε συχνά τη λέξη διαφθορά για να προσδιορίσουμε καλά σχεδιασμένα, αλλά ανεπαρκή εκτελεσμένα σχέδια, όπως και δόλιες πράξεις κλοπής.

Η διαφθορά δεν αποτελεί αυτή καθ' αυτή ποινικό αδίκημα, αλλά εμφανίζεται ως παραγωγικό αίτιο σε σειρά ποινικών αδικημάτων, όπως δωροδοκία, (ενεργητική και παθητική) απάτη, υπεξαίρεση, απιστία, πλαστογραφία, παράβαση καθήκοντος, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, λαθρεμπορία κ.λπ., αλλά και αντίστοιχων αδικημάτων που διαπράττονται

στον ιδιωτικό τομέα και ιδίως σε βάρος τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών και άλλων φορέων.

Η διαφθορά εκτείνεται από τα ανώτερα στελέχη της κρατικής ιεραρχίας μέχρι τα κατώτατα στρώματα της υπαλληλικής ιεραρχίας και σε αυτήν εμπλέκονται οικονομικοί παράγοντες εντός ή εκτός της επικράτειας με τεράστια συμφέροντα σε μεγάλες κρατικές προμήθειες ή ακόμη και απλοί πολίτες σε περιπτώσεις ατομικές, με αποτέλεσμα να δημιουργεί και να αναπαράγει γενικευμένη γραφειοκρατική αναποτελεσματικότητα της κρατικής μηχανής και διάχυτη δυσλειτουργία του κράτους.

Παράλληλα με τα φαινόμενα διαφθοράς συχνότατα εμφανίζονται και συμπτώματα κακοδιοίκησης λόγω της μη εκτέλεσης του υπηρεσιακού καθήκοντος εκ μέρους των αρμοδίων υπαλλήλων. Τα φαινόμενα αυτά της κακοδιοίκησης αντιμετωπίζονται από τα αρμόδια πειθαρχικά συμβούλια, αλλά και εδώ υπάρχει πρόβλημα δυσλειτουργίας και αναποτελεσματικότητας, διότι τόσο η διαπίστωση των πειθαρχικών ευθυνών, όσο και η τελική επιβολή πειθαρχικών ποινών στους πειθαρχικώς ελεγχόμενους υπαλλήλους βραδύνει υπέρμετρα, η δε κρίση των πειθαρχικών συμβουλίων είναι πολύ επιεικής.

Το χειρότερο όμως από όλα δεν είναι αυτά καθ' αυτά τα φαινόμενα της διαφθοράς, αλλά η αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών από την κοινή γνώμη, τουλάχιστον από το μέρος αυτής που επηρεάζεται από τα ΜΜΕ, τα οποία επιβάλλουν τους νεόπλουτους χωρίς καν να εξετάσουν την πηγή του πλουτισμού τους και με τον τρόπο αυτό δημιουργείται εθισμός για την αποδοχή της διαφθοράς. Και για να παραφράσουμε τον Ροϊδη, που πριν 100 χρόνια μιλώντας για τους πλούσιους της εποχής του είπε ότι έγιναν πλούσιοι με 100 διαφορετικούς τρόπους, εκ των οποίων ο τιμότερος ήταν η κλοπή, για πολλούς εκ των σημερινών νεόπλουτων μπορούμε να πούμε ότι ο τιμότερος τρόπος πλουτισμού τους είναι η διαπλοκή και οι κρατικές προμήθειες.

Για την καταπολέμηση λοιπόν της διαφθοράς τα μέτρα που θα λάβουν οι κυβερνήσεις πρέπει να έχουν τρεις στόχους, δηλαδή της πρόληψης, της καταστολής και της εκπαίδευσης των πολιτών. Και για μεν την πρόληψη τα μέτρα πρέπει να αποσκοπούν στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, στην απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών, στη μείωση της γραφειοκρατίας και στη διαφάνεια της δράσης των κρατικών οργάνων με την παράλληλη και αξιοκρατική επιλογή του προσωπικού, κυρίως ως προς το ήθος του και την προθυμία του να προσφέρει. Αυτά τα δύο στοιχεία δεν μπορούν να διαπιστωθούν από τους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ. Ίσως θα έπρεπε να διαπιστώνονται από συστατικές επιστολές με την απαραίτητη όμως προϋπόθεση, ότι ο παρέχων συστατική επιστολή να σέβεται τον εαυτό του και την υπογραφή του. Είναι απίστευτη η ευκολία με την οποία οι Έλληνες σε όλες τις βαθμίδες δίνουν συστατικές επιστολές, οι οποίες – τουλάχιστον στην Ελλάδα – έχουν υποπέσει σε πλή-

ρη ανυποληψία, ενώ στο εξωτερικό αποτελούν ίσως το σπουδαιότερο στοιχείο για την πρόληψη. Για να ανακτήσουν το κύρος τους οι συστατικές επιστολές θα πρέπει να θεσμοθετηθούν ορισμένα μέτρα συνεπειών.

Όσον αφορά στην καταστολή των φαινομένων πρέπει να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι ελεγκτικοί, διωκτικοί και κατασταλτικοί μηχανισμοί και κυρίως η απονομή της δικαιοσύνης να γίνει ταχύτατη και πιο αποτελεσματική, ώστε να εκπληρούνται και οι δύο σκοποί της ποιής, ήτοι της ειδικής και γενικής πρόληψης.

Τέλος και το σπουδαιότερο, το κράτος, οι ΜΚΟ και οι άλλοι φορείς πρέπει να εκπαιδεύσουμε την κοινωνία, ακόμη και με την εισαγωγή σχετικών μαθημάτων στα σχολεία, ώστε οι πολίτες να καταστούν ενεργοί, να αποφύγουν την παθητική ανοχή των φαινομένων διαφθοράς, να προσδίδεται στους παράγοντες της διαφθοράς η προσήκουσα κοινωνική απαξία και μάλιστα η αρχή πρέπει να γίνει από εμάς με το να θέσουμε αυτούς που υποψιαζόμαστε για διαφθορά στο κοινωνικό περιθώριο και όχι να τους θαυμάζουμε ως επιτυχημένους επαγγελματίες και να συνειδητοποιήσουν οι πολίτες τη βλάβη που προκαλεί η διαφθορά στην κοινωνία, στην κρατική λειτουργία και στα θεμέλια της δημοκρατίας και κάθε ενεργός πολίτης, συνειδητοποιώντας την ατομική του ευθύνη, να συμβάλλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς τουλάχιστον στο μέτρο που δεν προσφεύγει ο ίδιος σε τέτοιες πράξεις.

Η διεθνής κοινότητα έχει συνειδητοποιήσει, ότι τα φαινόμενα της διαφθοράς και κακοδιοίκησης μπορούν να καταπολεμηθούν μόνο στο πλαίσιο ενός στρατηγικού προγράμματος δράσης, του οποίου ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η παρακολούθηση αποτελεί ευθύνη του κράτους. Η καταπολέμηση της διαφθοράς σε διεθνές επίπεδο αποτελεί κοινό στόχο των κρατών. Για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι απαραίτητη η ανταλλαγή στοιχείων και εμπειριών μεταξύ των κρατών και μία συντονισμένη και αποτελεσματική προσπάθεια πρόληψης και καταστολής των φαινομένων διαφθοράς σε παγκόσμια κλίμακα. Τα φαινόμενα της διαφθοράς και κακοδιοίκησης έχουν γίνει αντικείμενο μελέτης από διεθνείς φορείς, όπως είναι ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Στους φορείς αυτούς μπορούμε να εντάξουμε και τη Διεθνή Διαφάνεια.

Ο θεσμός του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης καθιερώθηκε με το ν. 3074/2002 σε συμμόρφωση προς τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας για τη θέσπιση επιτελικού-συντονιστικού οργάνου της δράσης των επιμέρους Ελεγκτικών Σωμάτων και των Υπηρεσιών Επιθεώρησης και Ελέγχου της δημόσιας διοίκησης.

Αποστολή του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης είναι: α) η διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της διοίκησης, β) η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του έργου των ελεγκτικών σωμάτων της δημόσιας διοίκησης και γ) ο εντοπισμός των φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης.

Με σκοπό την εκπλήρωση αυτής της πολύπλευρης αποστολής, ο νομοθέτης παρέχει στο Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. Να δίδει εντολή διενέργειας επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. και στα υπόλοιπα ελεγκτικά σώματα και υπηρεσίες του δημόσιου τομέα.
2. Να παρακολουθεί τις δράσεις των σωμάτων και των υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου, ιδίως της πορείας των διενεργούμενων ελέγχων.
3. Να αξιολογεί το έργο των σωμάτων επιθεώρησης και ελέγχου με βάση σχετικό προεδρικό διάταγμα.
4. Να διατάσσει αυτεπάγγελτα διεξαγωγή ελέγχων, επανελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών στο δημόσιο τομέα.
5. Να διενεργεί έλεγχο καταγγελιών που υποβάλλονται στο Γραφείο του σχετικά με φαινόμενα κακοδιοίκησης στους φορείς του δημόσιου τομέα και στα ειδικά σώματα ελέγχου και επιθεώρησης.
6. Να διατάσσει τη διεξαγωγή ένορκης διοικητικής εξέτασης.
7. Να ασκεί πειθαρχική δίωξη και να ζητά τη λήψη άλλων διοικητικών μέτρων.
8. Να παραπέμπει υποθέσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί απόφαση πειθαρχικού οργάνου στο αμέσως ανώτερο πειθαρχικό όργανο, με άσκηση των προβλεπομένων από το νόμο ένδικων μέσων.
9. Να διενεργεί τον έλεγχο των ετήσιων δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης («πόθεν έσχες») όλων των μελών των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου, των Προϊσταμένων των ΔΟΥ, ΠΕΚ, ΔΕΚ, της ΥΠΕΕ, των Τμημάτων Ελέγχου και όλων των υπαλλήλων (ελεγκτών) που υπηρετούν στα Τμήματα Ελέγχου των παραπάνω υπηρεσιών, καθώς και όλων των Προϊσταμένων των πολεοδομικών γραφείων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού.

10. Να διατάσσει την άρση του τραπεζικού, χρηματιστηριακού και φορολογικού απορρήτου, στα πλαίσια των ελέγχων και ερευνών που διεξάγουν τα σώματα επιθεωρήσεων και ελέγχου.

Επίσης, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης έχει δικαίωμα να ζητήσει από το Δημόσιο ή από τους φορείς της προηγούμενης παραγράφου, με υποχρέωση συμμόρφωσης των τελευταίων:

1. να παρίστανται κατά την προδικασία και την κύρια ακροαματική διαδικασία ως πολιτικώς ενάγοντες για χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν από τις ως άνω αξιόποινες πράξεις του υπαλλήλου,
2. να ασκούν υπό την ιδιότητα του πολιτικώς ενάγοντος όλα τα παρεχόμενα σε αυτούς ένδικα μέσα κατά αποφάσεων ή βουλευμάτων,
3. να ζητούν από τον αρμόδιο Εισαγγελέα υπό την ιδιότητα του πολιτικώς ενάγοντος να ασκήσει τα παρεχόμενα σε αυτόν ένδικα μέσα κατά βουλευμάτων και αποφάσεων, καθώς και την επίσπευση της ποινικής διαδικασίας και την κατά προτίμηση εκδίκαση των υποθέσεων.

Για τη διακρίβωση των ποινικών και πειθαρχικών ευθυνών των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα και τον έλεγχο του «πόθεν έσχες» των επιθεωρητών, διευθυντών και ελεγκτών οικονομικών εφοριών και πολεοδομιών, έχω κάνει πολλές φορές χρήση της δυνατότητας που μου παρέχει ο νόμος να ζητήσω την άρση του τραπεζικού απορρήτου και την παροχή πληροφοριών και πάντοτε οι τράπεζες ανταποκρίθηκαν πρόθυμες και με ταχύτητα. Για τη συνεργασία αυτή ευχαριστώ την Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Τελειώνοντας, πρέπει να τονίσω ότι, για την καταπολέμηση της διαφθοράς στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, είναι απαραίτητη η συνεργασία όλων των φορέων, γιατί όλοι μας επιδιώκουμε τον αυτό σκοπό και σας διαβεβαιώνω ότι είμαι πρόθυμος να παράσχω κάθε συμπαράσταση οσάκις μου ζητηθεί.

Δημοσιογραφικές σκέψεις σε μια συζήτηση ειδικών για τη διαφθορά

ΤΟΥ **ΧΡΗΣΤΟΥ Ν. ΚΩΝΣΤΑ**

Δημοσιογράφου

Ήταν μια πραγματικά πλούσια εμπειρία. Η αίθουσα «Θεόδωρος Καρατζάς», στο φιλόξενο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας ήταν γεμάτη από στελέχη μικρών αλλά και μεγάλων ιδιωτικών επιχειρήσεων, τραπεζικά στελέχη, εργαζόμενους στο δημόσιο τομέα και αρκετούς δημοσιογράφους με τηλεοπτικές κάμερες που ακολουθούσαν τα πρόσωπα της επικαιρότητας των ημερών.

Εντυπωσιακότερη ήταν η συμμετοχή του ακροατηρίου στη διαδικασία των ερωτήσεων που ακολούθησε, μετά τις σύντομες παρεμβάσεις των κεντρικών εισηγητών. Από την πλευρά μου, ως αδαής δημοσιογράφος και συντονιστής μιας συζήτησης μεταξύ ειδικών, θεώρησα ότι βασικό μου καθήκον δεν μπορούσε παρά να είναι η εκλαΐκευση των μηνυμάτων και η σύνθεση των απόψεων ώστε η υπόθεση «ΔΙΑΦΘΟΡΑ» στην Ελλάδα και ο ρόλος του τραπεζικού συστήματος στην καταπολέμησή της να αποκτήσουν συγκεκριμένο και ρεαλιστικό περιεχόμενο, κατανοητό στο ευρύτερο κοινό.

Παρατηρώντας τη σύνθεση του ακροατηρίου, διαπίστωσα ότι το θέμα της διαφθοράς αφορά, όχι μόνο την ευρύτερη επιχειρηματική και τραπεζική κοινότητα αλλά αγγίζει την κοινωνία στο σύνολό της. Μια κοινωνία που έχει συνηθίσει να βλέπει τη διαφθορά γύρω της, αλλά αντιδρά μόνο στο βαθμό που αυτή αγγίζει τα άμεσα οικονομικά συμφέροντά της...

Πρώτη μου υποχρέωση να θέσω στο τραπέζι τον ορισμό της διαφθοράς. Τι εννοούμε με τον όρο «διαφθορά»; Τελικά ο ορισμός είναι απλούστατος, τόσο απλός που καθιστά απελπιστικά δύσκολη την προσπάθεια καταπολέμησής της. Ως διαφθορά λοιπόν ορίζεται η χρησιμοποίηση θέσης ή ιδιότητας, για την απόκομιση ιδίου οφέλους.

Επαναλαμβάνοντας την ίδια ακριβώς διατύπωση μπροστά σ' έναν καθρέπτη, διαπιστώνω, με απόγνωση, ότι κι εγώ, ο απλός δημοσιογράφος, ο οικονομικός συντάκτης σ' έναν τηλεοπτικό σταθμό και μια οικονομική εφημερίδα, είμαι το δίχως άλλο ένας ακόμη φορέας της διαφθοράς στη χώρα μου. Είναι οίγουρο ότι όλοι μας, σε κάποια φάση της καθημερινότητάς μας, έχουμε κάνει χρήση και κυρίως κατάχρηση της θέσης ή της ιδιότητάς μας για ίδιον όφελος, όχι απαραίτητα οικονομικό, απλώς για να επιταχύνουμε κάποιες διαδικασίες στην αργή κρατική μηχανή.

Στην Ελλάδα, το κράτος ελέγχει περίπου το 67% της οικονομίας. Το Ελληνικό Δημόσιο έχει τους δικούς του ρυθμούς λειτουργίας και ανταπόκρισης στα ερεθίσματα της κοινωνίας. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες λειτουργούν Δευτέρα με Παρασκευή από τις 8 το πρωί μέχρι τις 3 το απόγευμα. Η οικονομία ωστόσο λειτουργεί καθημερινά 7 μέρες την εβδομάδα επί 24 ώρες το 24ωρο. Είναι προφανές ότι η οικονομία, η παραγωγή, η κοινωνία δεν μπορούν να περιμένουν το κράτος να λειτουργήσει με τους δικούς του ρυθμούς γι' αυτό και οι πολίτες μετέρχονται καθημερινά μεθόδων που βρίσκονται στα όρια της διαφθοράς.

Η συζήτηση που ακολούθησε στην κατάμεστη αίθουσα Καρατζά απέδειξε ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς, πρώτα απ' όλα είναι θέμα νοοτροπίας και κατόπιν θέμα διαδικασιών.

Τα επίσημα στοιχεία όσον αφορά την Ελλάδα είναι καταλυτικά. Ανάμεσα στις 180 χώρες που εξετάζει η Μη Κυβερνητική Οργάνωση «Διεθνής Διαφάνεια» η χώρα μας κατέχει περήφανα την 56η θέση όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς. Σε χειρότερη θέση από την Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, βρίσκονται χώρες όπως η Ρουμανία (70ή θέση στο σύνολο των 180 κρατών), η Βουλγαρία (64η θέση) και η Πολωνία (62η θέση). Από την άλλη πλευρά του λόφου, χώρες όπως η μικρή Ν. Ζηλανδία, η πολύ μικρή Δανία και η – όχι και τόσο μεγάλη – Φινλανδία εμφανίζουν τη μικρότερη διαφθορά. Στην κορυφή της διαφθοράς βρίσκονται χώρες όπως η Μιανμάρ, η Σομαλία και το Ιράκ.

Συμπέρασμα πρώτο: Όσο μικρότερο είναι το ΑΕΠ μιας χώρας, τόσο περισσότερα και σημαντικότερα είναι τα φαινόμενα διαφθοράς. Εύλογη η απορία: Είναι η διαφθορά που σμικρύνει το ΑΕΠ ή το μικρό ΑΕΠ που εντείνει τη διαφθορά; Δύσκολη η απάντηση. Ωστόσο τα στοιχεία δείχνουν ότι η διαφθορά περιορίζει τις δυνατότητες ανάπτυξης μιας οικονομίας, μιας κοινωνίας συνολικότερα...

Σύμφωνα με την κατάταξη των κρατών, ιδιαίτερα έντονο εμφανίζεται το πρόβλημα της διαφθοράς στην Αφρική, σε χώρες της Ασίας και του Ειρηνικού, όπως και σε χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, ενώ καλύτερα εμφανίζονται τα πράγματα στην Ευρώπη και γενικότερα στα κράτη που ανήκουν στο λεγόμενο αναπτυσσόμενο κόσμο.

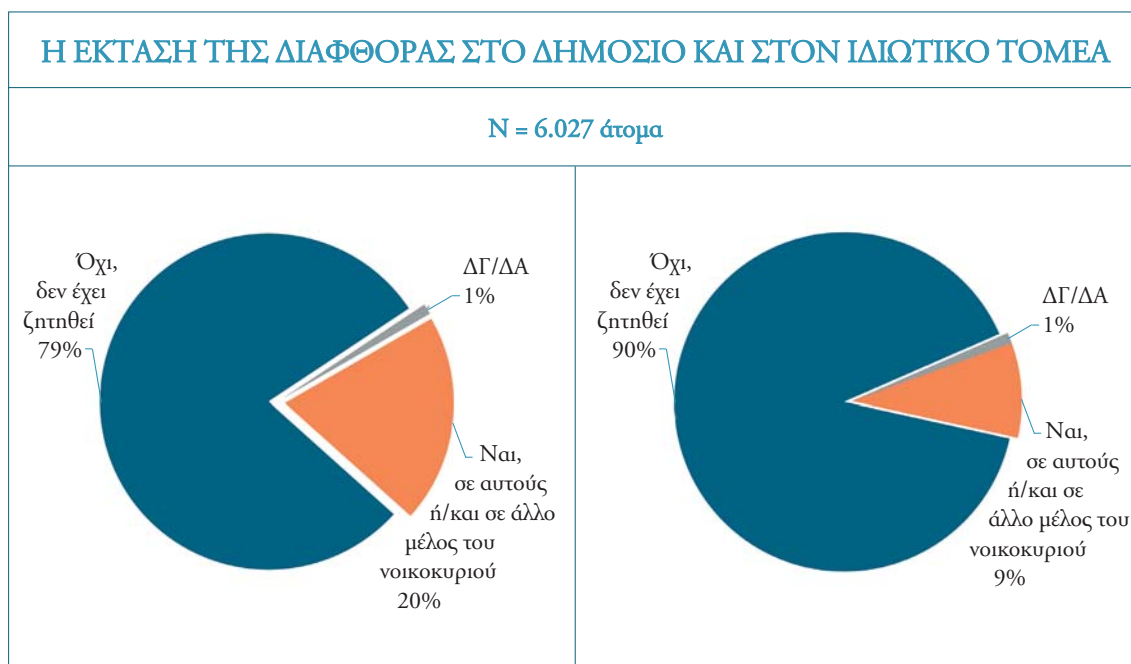

Σε ό,τι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη με τη μικρότερη διαφθορά είναι η Δανία, η Φινλανδία και η Σουηδία. Επίσης, πολύ καλή απόδοση σε ό,τι αφορά τα θέματα διαφάνειας, εμφανίζουν στον ευρωπαϊκό χώρο η Ισλανδία (6η θέση στο σύνολο των 180 κρατών), η Ολλανδία (7η θέση), η Ελβετία (8η θέση), η Νορβηγία (9η θέση) και το Λουξεμβούργο (12η θέση). Σε παγκόσμιο επίπεδο, σε πολύ καλή θέση βρίσκονται ο Καναδάς (10η θέση) και η Αυστραλία (11η θέση), ενώ αρκετά πιο κάτω στη λίστα βρίσκονται η Ιαπωνία (17η θέση) και οι ΗΠΑ (20ή θέση) και πολύ πιο κάτω η Κίνα (73η θέση) και η Ινδία (75η θέση).

Η σκέψη μου γύρισε στην Ελλάδα και τις προσπάθειες της εκάστοτε κυβέρνησης να περιορίσει φαινόμενα διαφθοράς. Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας – σε δείγμα 6.027 ατόμων – που πραγματοποίησε η εταιρεία Public Issue, για λογαριασμό του Οργανισμού Διεθνούς Διαφάνεια-Ελλάς, η διαφθορά, όχι μόνο αποτελεί πληγή ανοικτή και επώδυνη, αλλά κυρίως κοστίζει πολύ ακριβά στην ελληνική κοινωνία. Τα χρήματα που διακινούνται κάτω από το τραπέζι ξεπερνούν με τους μετριοπαθέστερους υπολογισμούς, μόνο για το 2007, τα 613 εκατ. ευρώ.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	
ΕΤΑΙΡΕΙΑ:	PUBLIC ISSUE (Α.Μ. ΕΣΡ: 8)
ΑΝΑΘΕΣΗ:	ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΕΛΛΑΣ
ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ:	Ποσοτική έρευνα κοινής γνώμης, με τηλεφωνικές συνεντεύξεις στα νοικοκυριά των ερωτώμενων και χρήση δομημένου ερωτηματολογίου
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ:	Γενικός πληθυσμός 18 ετών και άνω
ΠΕΡΙΟΧΗ:	Το σύνολο της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των νήσων Αιγαίου και Ιονίου
ΔΕΙΓΜΑ:	Το μέγεθος του δείγματος ανέρχεται σε 6.027 άτομα
ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ:	10.10 - 14.11.2007
ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ:	Ακολουθήθηκε η μέθοδος της πολυσταδιακής στρωματοποιημένης δειγματοληψίας
ΤΥΠΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΣΦΑΛΜΑ:	Για τα αποτελέσματα της έρευνας και σε διάστημα εμπιστοσύνης 95%, το τυπικό σφάλμα υπολογίζεται σε +/-1,3%
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ:	Εργάστηκαν 56 ερευνητές και 3 επίοπτες

Ανάγοντας τα στοιχεία της έρευνας στο γενικό πληθυσμό, τα αποτελέσματα είναι συγκλονιστικά: Περισσότεροι από 1,2 εκατομμύρια έλληνες πολίτες αλλά και 733.000 νοικοκυριά έχουν εκτεθεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε φαινόμενα διαφθοράς. Περίπου το 20% των ερωτηθέντων απάντησε καταφατικά στην ερώτηση περί ανταλλάγματος στη συναλλαγή με το δημόσιο τομέα (που ζητήθηκε είτε από τους ίδιους είτε από άλλο μέλος της οικογένειάς τους) και αντιστοίχως το 9% των ερωτηθέντων ως προς τον ιδιωτικό τομέα.

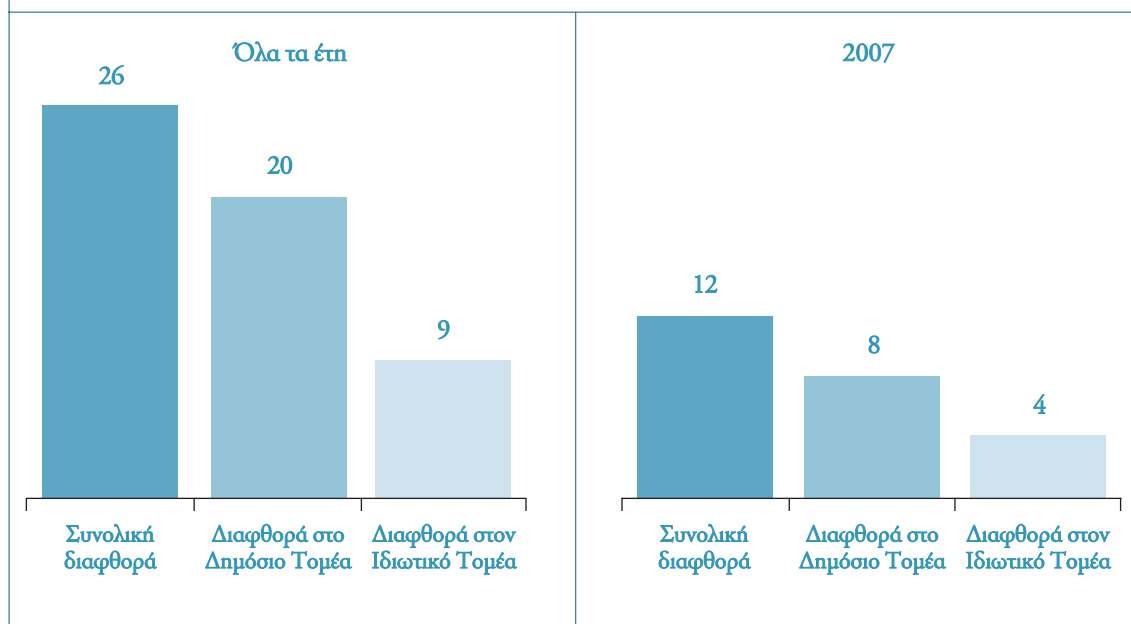
Ο τιμοκατάλογος του λαδώματος για «ευνοϊκές» διευθετήσεις υποθέσεων και «θετική» μεταχείριση προσώπων – που χειρουργούνται, ζητούν οικοδομικές άδειες, κλείνουν βιβλία σε επιχειρήσεις ή απλώς χρειάζονται δίπλωμα οδήγησης είναι αποκαρδιωτικός. Οι συναλλαγές φθάνουν σε ιλιγγιώδη ύψη και στον ιδιωτικό τομέα. Το «φακελάκι» για υποθέσεις που αφορούν τον κατασκευαστικό κλάδο φθάνει ως και τα 100.000 ευρώ, ενώ για ορισμένες άλλες που σχετίζονται με τραπεζικά ζητήματα τα 27.000 ευρώ.

Στο δημόσιο τομέα τη μερίδα του λέοντος λαμβάνουν οι εφορίες, θέματα των οποίων έχουν τακτοποιηθεί με ποσά που αγγίζουν ως και τα 20.000 ευρώ. Ακολουθούν οι πολεοδομίες (ως και 13.000 ευρώ) και υπηρεσίες του υπουργείου Μεταφορών (ως και 15.000 ευρώ). Τα «φακελάκια» στους γιατρούς φθάνουν ως και 5.000 ευρώ, όσα και αυτά που προορίζονται για διοικητικά ξεμπερδέματα στο ΙΚΑ.

Τα ποσά που ζητούνται στο σύνολό τους αφορούν κατά 57% το δημόσιο τομέα και κατά 43% τον ιδιωτικό τομέα.

Η ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ

Ποσοστό (%) των νοικοκυριών που αναφέρουν περιστατικά διαφθοράς
Συνολικά για όλα τα έτη και για το 2007

Στην Ελλάδα χρησιμοποιούμε συχνά τη φράση «το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι». Η διοίκηση οφείλει να αποπνέει το αίσθημα της αυστηρότητας απέναντι στα θέματα της διαφθοράς για να ενεργοποιηθούν οι απλοί εργαζόμενοι και οι πολίτες. Το θέμα είναι σαν το παιδικό παιχνίδι που παίζαμε στο σιντριβάνι. Όταν κλείνεις τη μια τρύπα, το νερό φεύγει πιο δυνατά από την άλλη. Με απλά λόγια, μπορούμε να επιβάλουμε αυστηρούς κανόνες και διαδικασίες στις τράπεζες από τη μια πλευρά αλλά αν δεν ισχύουν αντίστοιχα αυστηροί κανόνες π.χ. στα καζίνο ή τις ασφαλιστικές εταιρείες το φαινόμενο διαφθορά δεν περιορίζεται.

Το βασικό συμπέρασμα της ημερίδας που οργάνωσε με επιτυχία η Ελληνική Ένωση Τραπεζών ήταν απλό: Είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι και πρέπει όλοι μαζί να συνεργαστούμε.